

HAKKARİ İLAHİYAT DERGİSİ

Sayı, 1

(Aralık 2022)

<https://hakkari.edu.tr/ilahiyatdergi/tr>

Hakkari Journal of Theology

Issue, 1

(December 2022)

<https://hakkari.edu.tr/ilahiyatdergi/tr>

HAKKARİ İLAHİYAT DERGİSİ

Sayı 1, Aralık 2022

Yayıncı/Publisher

Hakkari Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/Hakkari University Faculty of Theology

Hakkari Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Adına İmtiyaz Sahibi/Owner

Prof. Dr. Yakup Çiçek

Yazı İşleri Müdürü/ Responsible Manager

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin Çiftçi

Baş Editör/ Head Editor

Prof. Dr. Hasan Aksoy (Hakkari Üniversitesi)

Editörler/Editors

Arş. Gör. Emrullah Kurt (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Muhammed Kaya (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Yakup Dalmızrak (Hakkari Üniversitesi)

Yayın Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Hasan Aksoy (Hakkari Üniversitesi)

Doç. Dr. Mustafa Akman (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mesut Akdoğan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mahsum Aslan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Saim Gündoğan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Zekerya Sarıbulak (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Kaplan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Arş. Gör. Eyüp Akdoğan (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Muhammed Cahid Yılmaz (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Mehmet Duran (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Osman Şenlik (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Yusuf Tekin (Hakkari Üniversitesi)

Alan Editörleri/Field Editors

Prof. Dr. Hasan Aksoy (Hakkari Üniversitesi)

Doç. Dr. Mustafa Akman (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Zekerya Sarıbulak (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Bilal Kartal (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Osman Abalı (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mahsum Aslan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Majed Haj Mohammad (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mazhar Tunç (Hakkari Üniversitesi)

Öğr. Üyesi. Mehmet Aktaş (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Bahattin Alphan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emin Şahin (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Arş. Gör. Mehmet Fatih Demirdağ (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Usluer (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mesut Akdoğan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nurettin Çiftçi (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Özcan Oğur (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Saim Gündoğan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Kaplan (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Tan (Hakkari Üniversitesi)

Öğr. Gör. Veysi Turun (Hakkari Üniversitesi)

Dil Editörleri/Linguistic Editors

Dr. Öğr. Üyesi Majed Haj Mohammad (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Arş. Gör. Eyüp Akdoğan (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Emrullah Kurt (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Muhammed Kaya (Hakkari Üniversitesi)

Arş. Gör. Yusuf Tekin (Hakkari Üniversitesi)

Mizanpaj Editörü / Layout Editor

Arş. Gör. Yakup Dalmızrak (Hakkari Üniversitesi)

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Ahmet Cahid Haksever (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet Tanyıldız (Dicle Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Bardakoğlu (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Ali Yılmaz (Uşak Üniversitesi)

Prof. Dr. Alim Yıldız (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Ashirbek Kurbanoviç Muminov (Eurasian National University)

Prof. Dr. Celal Erbay (Yeni Yüzyıl Üniversitesi)

Prof. Dr. Hasan Kamil Yılmaz (Sabahattin Zaim Üniversitesi)

Prof. Dr. Hasan Osman (Suudi Arabistan Ummu'l-Kura Üniversitesi)

Prof. Dr. Hidayet Aydar (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Ilhomjon Bekmirzaev (Ozbekistan Uluslararası İslom Akademisi)

Prof. Dr. İbrahim Kafi Dönmez (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. İlyas Çelebi (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. İsmail Erünsal (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. İsmail Safa Üstün (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. İsmail Taşpınar (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. İsmail Yiğit (Marmara Üniversitesi-Emekli)

Prof. Dr. Mehmet Akkuş (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet İşpirli (Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Metin Yurdagür (Kastamonu Üniversitesi)

Prof. Dr. Murtaza Bedir (İstanbul Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Kara (Uludağ Üniversitesi- Emekli)

Prof. Dr. Mustafa Sinanoğlu (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Uzun (Marmara Üniversitesi- Emekli)

Prof. Dr. Nejdettosun (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Nuran Öztürk (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Ömer Çelik (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Raşid Küçük (Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Başkanı)
Prof. Dr. Sabbah Berzenci (Irak Süleymaniye Üniversitesi)
Prof. Dr. Suat Mertoğlu (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Şükrü Özen (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Yaşar Kandemir (Marmara Üniversitesi-Emekli)
Prof. Dr. Ziya Kazıcı (Sabahattin Zaim Üniversitesi)
Prof. Dr. Ziya Yılmaz (Şırnak Üniversitesi)
Doç. Dr. Zaylabidin Acımamadov: (Kırgızistan Osh State University Teologia Faculty)
Doç. Dr. Abdulaziz Kalbardiyev (Kırgızistan Osh State University)
Doç. Dr. Abdulkerim Öner (Dicle Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet Temel (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Ali Jusubaliyev (Kırgızistan Osh State University)
Doç. Dr. Meliha Yıldırım Sarıkaya (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Muhammed Abay (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Niyazali Aripov (Kırgızistan Osh State University)
Doç. Dr. Sayidmukhtor Okilov (International Islamic Academy of Uzbekistan)
Doç. Dr. Timur Kozukulov (Kırgızistan Osh State University)
Dr. Beyza Lorenz (University of California)
Dr. Öğr. Üyesi Nuri Özcan (Medipol Üniversitesi)

Yazışma Adresi / Correspondence Address

Hakkari Üniversitesi - İlahiyat Fakültesi
Keklikpınar Mah., Pınarlar Cd., Zeynelbey Yerleşkesi Kampüsü
30000 Merkez/HakkâriYerleşkesi

E-posta: ilahiyatdergi@hakkari.edu.tr

Site: <https://www.hakkari.edu.tr/ilahiyatdergi/tr>

İÇİNDEKİLER | CONTENTS

EDİTÖRDEN | FROM EDITOR

ARAŞTIRMA MAKALELERİ | RESEARCH ARTICLES

- 1- **“Çanakkale’de Namaz” Şâiri Ahmet Nedim Servet Bey**
“Prayer at Çanakkale” Poet Ahmet Nedim Servet Bey
Mustafa Uzun.....11-44
- 2- **Erken Dönem Eş’arî Düşünce Sisteminde Allah Tasavvuru**
The Understanding of God in The Early System of Ash’ari Thought
Mehmet Keskin.....45-74
- 3- **Kur’an’ın Örf ve Geleneğe Yaklaşımı**
The Qur’an’s Approach to Customs and Tradition
Abdulkerim Bingöl.....75-99
- 4- **أثر البصمة الوراثية في النسب**
Genetik Parmak İzinin Soy İspatındaki Etkisi
Abdulbari Aziz Othman.....100-119
- 5- **İç Bağlamın Kur’ân Âyetlerinin Anlamına Etkisi**
The Impact of The Internal Context on the Meaning of The Qur’an
Nurettin Çiftçi.....120-138
- 6- **Sezgi ve Sezgisel Düşünmeye Din Psikolojik Bir Bakış**
A Religious Psychological View of Intuition and Intuitive Thinking
Ayşegül Konar.....139-154
- 7- **Doğu Medreselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Şiddet Eğilimlerinin İncelenmesi**
Examination of Violence Tendencies of Students Studying in Eastern Madrasahs
Bilal Kartal.....155-170

KİTAP İNCELEMESİ | BOOK REVIEW

8- Kasım Şulul, Siyer Usûlü, Siyer Yayınları, İstanbul 2021, 3. Baskı, 463 s.

Abdulkerim Dik 172-176

EDİTÖR'den

Hakkari İlahiyat Dergisi olarak ilk sayımızı okuyucularla buluşturmanın mutluluk ve heyecanını yaşıyoruz. Dergimiz, yayın hayatına atıldığı bu ilk sayıdan itibaren, akademik etik ve ilkelere bütünüyle riayet etme düsturuyla yola çıkmıştır. Gerek yeni araştırmaların gerek eleştiri ve önerilerin; akademik bilginin üretilmesi ve paylaşılmasında katkı sağlayacağını düşündüğümüz Hakkari İlahiyat Dergisi'nin gelişimi için önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Bu sayımızda yedi araştırma makalesi ve bir kitap incelemesi yer almaktadır. Dergimizin bu birinci sayısında yer alan **“Çanakkale’de Namaz Şâiri Ahmet Nedim Servet Bey”** adlı ilk makalede, mücadele döneminin önemli simalarından biri olan Ahmed Nedim Servet Bey’in kendi hatıraları ve notlarından derlenen bilgilerin yanı sıra sicil kayıtları ve çeşitli başka belgelerden istifade edilerek onun hayatı, ailesi ve eserleri hakkındaki yanlış bilgilerin tashihi yapılmakta ve ardından telif ettiği eserler tanıtılmaktadır. Ayrıca bu makalede “Çanakkale’nin Ölmez Hatıralarından: Namaz” şiirinin, çeşitli mecmua, risâle ve kitaplarda yer alan farklı versiyonlarından yola çıkılarak doğru ve tam bir metin tesis edilmektedir. **“Erken Dönem Eş’arî Düşünce Sisteminde Allah Tasavvuru”** adlı ikinci makalede, Eş’arîliğin kurucusu kabul edilen İmam Eş’arî başta olmak üzere erken devir Eş’arîliği olarak nitelenebilen ilk dönem veya klasik dönemin ilk üç-dört nesil Eş’arîler’in Allah tasavvuru ele alınmaktadır. **“Kur’an’ın Örf ve Geleneğe Yaklaşımı”** adlı üçüncü makalede, ilahî bir metin olan Kur’an’ın örf ve geleneğe yaklaşımı ve etkisi irdelenmektedir. **“Genetik Parmak İzinin Soy İspatındaki Etkisi”** isimli dördüncü makalede, nesebi ispatlamak ve inkar etmek için bilinen çeşitli yöntemlerin yanında son zamanlarda ortaya çıkan ve modern bir bilimsel yöntem olarak bilinen genetik parmak izi veya “DNA”nın soyu ispatlamak veya inkar etmek için ya da bunun ihtilafı çocuk üzerindeki etkisinin yanı sıra konu hakkındaki güncel görüşler ele alınmaktadır. **“İç Bağlamın Kur’ân Âyetlerinin Anlamına Etkisi”** adlı beşinci makalede, Kur’ân’daki kelime, cümle ve âyetlerin siyâk-sibâkının Kur’ân âyetlerinin anlamına etkisi değerlendirilmektedir. **“Sezgi ve Sezgisel Düşünmeye Din Psikolojik Bir Bakış”** adlı altıncı makalede, sezgi kavramı, sezgisel düşünme ve bütünsellik, sezgisel düşünme ile insanın bütünselliği arasındaki ilişki, sezgisel veya bütüncül düşünmeye ulaşmada etkili olan süreçler, din psikolojisi verileri ışığında tahlil edilmektedir. **“Doğu Medreselerinde Eğitim Gören Öğrencilerin Şiddet Eğilimlerinin İncelenmesi”** adlı yedinci makalede, Hakkari ve Van illerindeki medreselerde eğitim gören ve aynı zamanda dışarıdan lise

eğitimine devam eden 156 medrese öğrencisinin nicel araştırma yöntemlerinden olan betimsel tarama modeliyle şiddet eğilimleri incelenmektedir. Derginin son çalışması ise Kasım şulul tarafından kaleme alınan **Siyer Usl** adlı kitabın kritiğidir.

Dergimize yazılarıyla katkıda bulunan değerli yazarlarımıza ve değerlendirmelerinden dolayı kıymetli hakemlerimize teşekkür ederiz. Dergimizin yayımlanmasında fedakrca çalışan arkadaşlarımıza teşekkürü borç biliriz.

İlgiyle okuyacağınızı umduğumuz dergimizin hayırlı olmasını niyaz ederiz.

Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Prof. Dr. Hasan AKSOY